

Prezentare cazuri de incalcare a drepturilor omului in Romania **Raport Romani CRISS - anul 2009**

I. Conflicte interetnice

Anul 2009 a fost marcat de recrudescența fenomenelor extremiste. Conflicte interetnice, distrugeri ale caselor romilor și alungarea acestora din localitățile în care domiciliau, obligarea romilor să semneze așa numite „protocoale” de colaborare între romi și autorități locale, întocmite cu încălcarea flagrantă a drepturilor omului – toate acestea reprezintă unda de extremism manifestat împotriva comunităților romă din România.

Situația este alarmantă, în contextul în care extremismul împotriva etnicilor romi câștigă teren în multe state europene. Violentele motivate rasial, îndreptate împotriva romilor, au luat amploare în țări precum Italia, Cehia, Slovacia, Ungaria sau România.

Mai mult decât atât, în România, la începutul anilor '90, conflictele interetnice, apărute inițial drept cazuri izolate, s-au răspândit apoi în toată țara.

Apreciem că aceste conflicte interetnice au avut loc pe fondul unor stări crescânde de tensiune între comunități etnice, iar lipsa de reacție a autorităților nu face decât să încurajeze astfel de manifestări periculoase ce duc inevitabil la încălcarea drepturilor omului în România.

➤ Conflictul interetnic de la Sanmartin

În data de 31 mai 2009, pe fundalul unor tensiuni crescute, în localitatea Sanmartin din județul Harghita a izbucnit un conflict interetnic.

Astfel, pe 31 mai 2009, aproximativ 400 de maghiari din localitatea Sanmartin s-au adunat și s-au deplasat la 40 de case aparținând romilor din localitate. Acuzându-i pe romi de comiterea anumitor fapte anti-sociale, maghiarii au avariat casele, spargând ferestrele, ușile și tiglele de pe acoperisuri. Mai multe obiecte casnice au fost distruse, cum ar fi televizoare și antene TV. Câteva mașini au fost avariate și mai mulți câini din curțile romilor au fost omorâți de etnicii maghiari. În data de 3 iunie 2009, o casă aparținând romilor a fost incendiată. După conflict, românii și-au parasit casele și au petrecut noaptea în pădure sau pe câmp, sub cerul liber.

Împreună cu câteva săptămâni, cetățenii de etnie maghiară s-au strans aproape zilnic, în grupuri de 100-200 de persoane, deplasându-se la casele romilor și amenințându-i pe aceștia. Împreună cu încă o lună, maghiarii au convenit să se adune în fiecare zi de luni și să meargă la casele romilor, pentru a „monitoriza” implementarea „protocolului” semnat pe data de 8 iunie 2009. De fiecare dată, deși au

fost însoțiti de poliție, acțiunile grupurilor de maghiari au rezultat în amenințări împotriva romilor și în perpetuarea stării permanente de tensiune cu care s-au confruntat românii întorși în sat.

Aproximativ două luni, 50 din cei 170 de romi din localitate nu s-au întors în sat din frica de a nu fi atacați. În acest timp au dormit în păduri sau pe câmpuri, în apropierea localității Miercurea Ciuc. O parte dintre românii reînțorși în Sanmartin nu și-au petrecut nopțile acasă, ci s-au refugiat în timpul nopții în pădurile din apropiere, din teama de a nu fi atacați de etnicii maghiari. În prezent familiile de romi s-au întors în Sanmartin, cu excepția a două familii.

Desfășurarea deja clasică a conflictului, unde o comunitate majoritară la nivel regional, pe fondul tensiunilor acumulate în relația cu minoritatea conlocuitoare, aplică principiile justiției colective în contextul unei lipse de autoritate și implicare a autorităților locale, reprezintă o dovadă în plus a incapacității și lipsei de răspuns a factorilor de luare a deciziilor, atât la nivel central, cât și local, în prevenirea și rezolvarea situațiilor de o asemenea amploare. Atitudinea autorităților este cu atât mai de condamnată cu cât organizațiile nonguvernamentale ale romilor și nu numai, transmit permanent, prin diverse mijloace, mesaje semnaland iminența unor astfel de situații.

Declarațiile victimelor, potrivit cărora etnicii maghiari le-au urmărit și hartuit chiar și în pădure folosind ATV-uri și mașini de teren, clarifică aspectele esențiale ale situației, atât din timpul conflictului, cât și de după conflict.

„Protocolul” elaborat de autorități pentru a sta la baza relațiilor interetnice viitoare din localitate instituie obligații doar pentru comunitatea de romi și deloc celei maghiare sau autorităților locale, reprezentând o dovadă suplimentară că prezenta romilor în localitate stă la mila conlocuitorilor. Mai mult, autoritățile române au răspuns la scrisoarea de protest din partea ONG-urilor reafirmând existența protocolului și indicând că majoritatea primarilor din județul Harghita au cerut să se rezolve situația așezărilor ilegale ale romilor din regiune. Merita luat în considerare faptul că atât etnicii români, cât și maghiari au construit case fără autorizație din partea autorităților, însă primarul a cerut ca această problemă să fie rezolvată doar în privința romilor. Aceasta este încă o dovadă a faptului că românii nu sunt doriți în această regiune.

În plus, autoritățile române au criticat public ONG-urile pentru că au denumit aceste incidente drept „conflicte interetnice”, deși ele se încadrează în tipologia descrisă de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a dat sentințe în cazuri similare cum ar fi cele de la Hadareni, Casinu Nou și Plaieșii de Sus.

Majoritatea autorităților care au răspuns la scrisoarea de protest a ONG-urilor ori își declină competența în a își exprima un punct de vedere în această situație – cum ar fi Avocatul Poporului român – ori aleg să atragă atenția ONG-urilor pentru a nu exagera privind cazul de la Sanmartin, pretinzând că este un conflict interetnic. Consiliul Suprem de Apărare a Tarii a răspuns menționând așa-zisul protocol drept o metodă bună pentru rezolvarea problemei, cât și alte întâlniri nefolositoare organizate de autoritățile locale. Deși Consiliului Suprem de Apărare a Tarii i-au fost trimise cereri și recomandări specifice, niciuna nu a fost pusă în practică sau luată în considerare. Nicio autoritate nu i-a sprijinit pe oamenii care au trăit în păduri atât de mult timp sau pe copiii puși în situații de nesiguranta.

Reprezentanții ONG-urilor pentru romi care au documentat cazul au fost de asemenea amenințați de un reprezentant al consiliului local.

La 6 luni de la conflict, situația romilor este critică. Majoritatea romilor și-au vândut caii, singura lor sursă de venit, pentru a fi lăsați să se întoarcă la casele lor. După conflict, autoritățile locale au demolat câteva case aparținând unor familii de romi. În momentul de față, majoritatea romilor din Sanmartin nu

au venituri, intrucat nu mai detin cai, iar satenii maghiari nu le mai ofera muncile agricole ocazionale. Majoritatea copiilor romi nu mai merg la scoala sau la gradinita.

➤ **Protocolul de la Balotesti - Iulian Urban**

Urban Iulian, Vice-presedintele Comisiei Juridice a Senatului, are un blog pe care a postat, cu ocazii variate, mesaje discriminatorii impotriva romilor. Mai mult, unele dintre mesajele postate de el incita la ura.

Luand ca exemplu protocolul de la Sanmartin, senatorul Urban a schitat un protocol pentru romii din localitatea Balotesti, despre care se presupune ca stau la originea multor infractiuni. Protocolul este semnat de 5 romi din localitate si de senatorul Urban si are antetul Parlamentului Romaniei.

Un exemplu din cele „7 recomandari” este ca niciun rom din Balotesti nu are voie sa refuze vreo slujba oferita de Agentia Judeteana pentru Fortele de Munca.

➤ **Conflictul interetnic de la Sanraieni, jud. Harghita**

In iulie 2009, pe fondul unor tensiuni deja existente, un grup de aproximativ 25 de persoane de etnie maghiara, inarmate cu bate, s-au strans in jurul casei unui localnic rom implicat intr-un conflict anterior, amenintand ca vor da foc tuturor caselor romilor. La fata locului au venit seful de post si primarul care au incercat sa ii indeparteze. Seful de post a solicitat, prin telefon, ajutoare de la politia Miercurea –Ciuc si comunele invecinate.

In timp ce grupul de maghiari s-a retras la bar, la fata locului au sosit un numar de aproximativ 50 de politisti, care au format un cordon in fata casei localnicului rom. In acest timp, la bar soseau mai multe grupuri formate din 10-20 de persoane de etnie maghiara, care amenintau ca vor sa incendieze casele romilor. In decurs de aproximativ 3 ore, numarul persoanelor de etnie maghiara care au sosit la bar a ajuns la 300-400 de oameni.

Maghiarii au reusit sa sparga cordonul format din politisti si jandarmi si au ajuns in fata casei lui G.G., incendiind cu sticle incendiare capitele de fan aflate in curte, precum si grajdul in care se aflau cai, unul dintre cai fiind incendiat. In acel moment, curentul electric, inclusiv iluminatul public a fost taiat de catre reprezentantii Inspectoratului Judetean de Urgenta Miercurea Ciuc care erau la fata locului.

Conform celor relatate de viceprimarul B. I., grupul voluntar de pompieri a sosit cu o masina de stins incendiul pe care au parcat-o in apropiere de casa lui G.G. Desi pompierii civili au dorit sa intervina si sa stinga incendiul de la casa lui G. G., nu li s-a permis de catre maghiari.

In urma acestui incident, la sediul primariei din Sanraieni in data de 13 iulie 2009, a avut loc o noua intalnire la care au participat primarul si viceprimarul localitatii, subprefectul judetului Harghita, director al Consiliului Judetean, consilieri alesi, reprezentanti ai politiei municipale Miercurea-Ciuc, jandarmeriei Miercurea Ciuc, precum si reprezentantii comunitatii de romi. La intalnire a participat si o delegatie Romani CRISS.

Scopul intalnirii, conform celor declarate de domnul primar, a fost incheierea unui protocol intre membrii comunitatii de romi si autoritatile locale. Protocolul reprezinta de fapt o serie de 11 conditii pe care autoritatile locale le-au pus romilor si pe care romii sunt obligati sa le respecte.

Pe toata durata intalnirii, reprezentantii autoritatilor locale (primarul si consilierii locali) au exercitat presiuni verbale asupra liderului rom local al comunitatii pentru a semna cele 11 conditii, acuzand in permanenta comunitatea de romi de faptul ca fura si asta a dus la iritarea comunitatii maghiare.

De asemenea, au semnalat faptul ca in afara primariei sunt 100-200 de maghiari care asteapta sa vada ce se intampla.

Romani CRISS a protestat fata de modalitatea de actiune a autoritatilor locale si modul in care romilor le-a fost impus semnarea acestui parteneriat. Comunitatea de romi din Sanraieni nu a sprijinit demersul Romani CRISS.

Organizata in parteneriat de Romani CRISS, CNCD si Institutia Prefectului Judetului Harghita la sediul Prefecturii Harghita, in data de 14 iulie 2009 a avut loc masa rotunda cu tema „Escaladarea actelor de violenta interetnica in Harghita –tendinta europeana”, unde au fost agreate mai multe solutii pentru imbunatatirea situatiei romilor din comuna Sanraieni.

➤ **Conflictul interetnic de la Hadareni. Raport alternativ al ONG-urilor pentru drepturile omului privind implementarea hotararii Curtii Europene a Drepturilor Omului in cauza Moldovan si altii vs. Romania**

Ca rezultat al hotararii Curtii Europene a Drepturilor Omului, Guvernul roman a emis Hotararea de Guvern 523/2006, pentru aprobarea Programului de dezvoltare comunitara in Hadareni, Mures, pentru anii 2006 – 2008.

ACCEPT, Centrul pentru Resurse Juridice, Liga Pro Europa si Romani CRISS au elaborat o analiza a implementarii hotararii CEDO. S-a facut o comparatie intre hotararea CEDO si transpunerea sa intr-o hotarare de guvern. In luna iunie, reprezentantii ONG-urilor sus-mentionate au efectuat o vizita pe teren, pentru a face o analiza asupra felului in care hotararea CEDO este implementata.

Raportul alternativ, trimis catre Consiliul Europei, include concluzii si recomandari. In raport se mentioneaza ca Guvernul roman ar trebui sa plateasca daune romilor afectati de faptul ca angajamentele privind implementarea programului pana in anul 2008 nu au fost respectate. Este recomandat sa se elaboreze un alt proiect, pe o perioada de doi ani, care sa continue activitatile in domeniul combaterii discriminarii, abandonate la sfarsitul anului 2006, pentru a finaliza reconstructia caselor si activitatile de dezvoltare a infrastructurii. Proiectul ar trebui sa ii includa pe cei care au fost nevoiti sa paraseasca localitatea Hadareni dupa conflict si care traiesc in Romania si sa implice intr-o mai mare masura comunitatea locala si autoritatile locale si judetene.

II. Ingradirea accesului la educatie al copiilor romi

In anul 2003 Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii constata, prin pronuntarea unei Hotarari, existenta unui caz de segregare scolara in educatie cazul fiind sesizat de catre Organizatia neguvernamentala Romani CRISS.

Un an mai tarziu, printr-o Notificare a Ministerului Educatiei, segregarea in educatie pe criterii etnice era considerata “o forma grava de discriminare”. Aceasta formulare a fost preluata si in Ordinul nr. 1540/2007 al Ministrului Educatiei privind interzicerea segregarii.

Chiar si in aceste conditii, Organizatia Romani CRISS a identificat in cursul acestui an noi cazuri de segregare pe criterii etnice in educatie, atat in gradinite, cat si in scoli.

Fenomenul segregarii ramane una dintre cele mai grave manifestari ale discriminarii, iar incalcarea dreptului la demnitate personala si dreptului la educatie de calitate cu respectarea principiului egalitatii de sanse in educatie pentru copii romi, le afecteaza acestora, in mod iremediabil, dezvoltarea psihica ulterioara, precum si modul in care se raporteaza la societate in general.

➤ **Segregare scolara in Albeni, judetul Gorj**

In Albeni, judetul Gorj, monitorul local de drepturile omului a identificat o situatie de segregare scolara in cazul inscrierii copiilor la cele doua scoli ale satului, insa referitoare si la incalcarea dreptului la educatie de calitate in cazul copiilor romi de la Scoala nr. 2 Albeni, in comparatie cu copiii inscrisi la Scoala nr. 1, Albeni.

A fost inaintata o plangere catre Consiliul National de Combatere a Discriminarii privind situatia documentata in satul Albeni.

➤ **Corabia – segregare scolara in judetul Olt**

Cazul a fost documentat de monitori locali de drepturile omului, contractati de Romani CRISS. In localitatea Corabia – judetul Olt exista 4 scoli. Doua dintre scoli, Scoala nr. 1 si Scoala nr. 3 sunt foarte apropiate una de cealalta. La Scoala nr. 1, majoritatea elevilor sunt romi, aproape 100%. Un numar semnificativ de elevi romi sunt inscrisi si la Scoala nr. 3 si a fost identificata segregare scolara, la nivelul claselor I, a II-a, a IV-a si a VI-a.

Romani CRISS va documenta situatia din celelalte doua scoli din localitatesi va formula o plangere catre Consiliul National de Combatere a Discriminarii in cazul celor segregate.

➤ **Incalcarea accesului egal la educatie al copiilor romi – Cazul Magheru**

Incepand cu anul 2004, S. P. a incercat la inceputul fiecarui an scolar sa isi inscrie copiii gemeni la gradinita din satul Magheru din judetul Mehedinti, unde acestia locuiesc. Educatoarea gradinitei a refuzat constant sa ii accepte pe cei doi copii, motivand ca sunt „handicapati” si ca au nevoie de o gradinita speciala. Situatia s-a repetat si la inceputul anului scolar 2008, cand bunica s-a dus sa-i inscrie. Educatoarea a refuzat inca o data si, imbrancind-o, i-a spus: „Tiganco, naroado, pleaca cu copiii tai narozii ca tine!”.

Romani CRISS a depus plangere la Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii pentru incalcarea prevederilor Ordonantei de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea si sanctionarea tuturor formelor de discriminare, republicata, cu referire specifica la articolul 11, alineat 1 si accentuand circumstanta agravanta dat fiind ca faptele de discriminare succesive sunt bazate pe doua criterii, respectiv dizabilitate si etnie, ambele criterii fiind prevazute la articolul 2, alineat 1 al actului normativ in cauza.

➤ **Scoala nr. 17, Craiova**

Romani CRISS a inaintat o plangere la Judecatoria Craiova, cerand curtii sa il oblige pe parat la plata de 1 Leu despagubiri nepecuniare, adresand scuze publice comunitatii locale a romilor si sa

restabileasca starea de fapt anterioara. Judecatoria a respins plangerea, hotarare care a fost contestata de Romani CRISS la Tribunalul Craiova.

Tribunalul Craiova a decis partial in favoarea Romani CRISS, obligandu-l pe parat sa adreseze scuze publice comunitatii romilor, prin publicarea scuzelor in doua ziare locale timp de sapte zile consecutive, si la plata atat a daunelor nepecuniare (1 Leu = 0,30 USD), cat si a cheltuielilor de judecata (1000 USD).

Nu cunoastem inca daca Tribunalul a decis restabilirea starii de fapt anterioare si daca l-a obligat pe parat la desegregare sau nu, insa, cu toate acestea, decizia curtii este relevanta si fara precedent in domeniul segregarii scolare. Pe site-ul de internet, cat si in cadrul instantei, se mentioneaza ca Tribunalul a decis in favoarea 1) adresarii de scuze publice; 2) daunelor nepecuniare; 3) costurilor de judecata. Nu stim daca instanta a mentionat restabilirea starii de fapt precedente si obligarea la desegregare, in hotararea completa, insa cel mai probabil nu a facut-o. In prezent, asteptam sa fie redactata hotararea motivata.

Luand in considerare faptul ca instanta l-a obligat pe parat la plata de daune nepecuniare, acesta este echivalentul recunoasterii tratamentului discriminatoriu invocat de Romani CRISS.

Inspectoratul Scolar a contestat decizia si, in prezent, cazul a fost suspendat inaintea Curtii de Apel, deoarece Inspectoratul Scolar a invocat probleme procedurale care, in prezent, sunt judecate de catre Inalta Curte de Casatie si Justitie.

➤ **Curtea de Apel hotaraste ca CNCD sa inceapa o noua investigatie in cazul segregarii scolare din Scoala nr. 19, Craiova**

In data de 22.07.2008 CNCD a transmis hotararea nr. 365/16.06.2008, potrivit careia faptele prezentate de Romani CRISS nu reprezentau acte de discriminare, fara motivarea acestei solutii.

Romani CRISS a contestat, la Curtea de Apel Bucuresti, hotararea CNCD si a solicitat retransmiterea dosarului spre solutionarea legala a acestuia. In contestatie, Romani CRISS a criticat faptul ca hotararea CNCD nu a fost motivata, precum si acela ca investigatia CNCD nu a vizat fapta reclamata (segregarea scolara din anul scolar 2005-2006). Romani CRISS a contestat si motivele invocate de scoala, precum inscrierea tardiva a elevilor romi drept motiv pentru formarea unei clase majoritar roma si, deci, segregarea claselor I, motiv care contravine prevederilor legale in vigoare – in articolul 5, litera d, din Anexa 1 la Ordinul 1540, Ministerul Educatiei (MECT) reglementeaza in mod explicit acest aspect, aratand ca reprezentantii unitatilor de invatamant nu pot invoca inscrierea tarzie a copiilor romi drept pretext pentru segregare la nivelul claselor I. Segregarea la nivel de clase a fost recunoscuta in mod explicit de catre scoala si de catre Inspectoratul Scolar Judetean Dolj prin adresa catre CNCD in care afirma ca “s-au comasat trei clase in doua, elevii clasei desfiintate, majoritatea romi, fiind repartizati in mod egal in cele doua clase”, fapta reclamata in plangere, iar ISJ Dolj arata ca a transmis o adresa catre Scoala 19 in care obliga desegregarea claselor a IV-a si a V-a.

Mai multe documente au fost prezentate in fata instantei in cursul apelului, inclusiv o adresa din partea Romani CRISS privind persistenta starii de segregare, fiind atasata o situatie statistica din anul scolar 2007-2008 din care rezulta situatia de segregare.

In data de 08 ianuarie 2009, Curtea de Apel Bucuresti a acceptat apelul facut de Romani CRISS, anuland hotararea CNCD nr. 395/14.01.2008 si obligand CNCD-ul sa procedeze la o noua investigatie a sesizarii.

Implementarea precara a Ordinului 1540/19.07.07 care interzice segregarea scolara

➤ Cazul de desegregare de la Ineu

Scoala din localitatea Ineu de Cris, judetul Bihor, are in alcatuire 62% elevi romi. Pana in anul 2007, cand a fost emis ordinul Ministerului Educatiei care interzice segregarea scolara, elevii romi erau inscrisi in clase separate. Intentia directorului scolii a fost de a amesteca clasele, pentru ca astfel elevii romi sa aiba colegi ne-romi. Imediat dupa inceperea procesului de desegregare, parintii ne-romi si multi dintre profesorii scolii si-au exprimat nemulțumirea, acuzandu-l pe directorul scolii ca ii sprijina prea mult pe elevii romi si ca nu ia in considerare cerintele parintilor ne-romi.

Directorul scolii a aplicat Ordinul si jumatate din cei 30 de elevi romi care urmau sa fie inscrisi in clasa a cincea au fost inscrisi in clasa a V-a A iar cealalta jumatate in clasa a V-a B.

Nemulțumiti, parintii ne-romi si-au mutat copiii la alte scoli din apropiere: la inceputul anului scolar 2007 – 2008, 17 elevi ne-romi au fost mutati – 4 dintre ei la scoli din Oradea si 13 intr-o scoala dintr-un sat invecinat.

Situatia din Ineu a reprezentat un subiect si pentru ziarul local, care a adoptat o atitudine discriminatorie si jignitoare la adresa romilor¹.

III. Expulzarile abuzive, administrarea inechitabila a justitiei, abuz al fortelor de ordine in comunitatile de romi

1. Expulzari abuzive.

Dupa ce Romania a devenit membru al Uniunii Europene, inclusiv in anul 2009 Romani CRISS s-a confruntat cu o problema noua: expulzari ilegale ale cetatenilor romani de etnie roma din Italia.

Expulzarea acestora fara o minima verificare prealabila a documentelor de sedere in Italia, precum si a situatiei acestor persoane, a dus la incalcarea flagranta a dreptului la libera circulatie a acestor persoane, precum si dreptul la un proces echitabil.

Contestarea acestor decizii sumare de expulzare, emise cu incalcarea drepturilor omului, a dus la repunerea cetatenilor romani de etnie roma in situatia anterioara, prin hotarari ale instantelor italiene.

2. Abuz al fortelor de ordine in comunitatile de romi.

Deseori, in cadrul interventiilor fortelor de ordine in comunitatile de romi se foloseste forta in mod disproportionat. In acest sens, efectivele de Politie sau Jandarmerie sunt disproportionat de mari fata de numarul persoanelor din comunitate si, mai ales, fata de efectivele utilizate pentru actiuni similare desfasurate in comunitati in care nu locuiesc romi. De asemenea, desi actiunile autorizate in mod legal vizeaza persoane bine determinate, deseori obiectivele acestor actiuni sunt depasite si afecteaza intreaga comunitate de romi. In plus, utilizarea fortelor speciale de interventie este o constanta a acestor actiuni.

Uzul armelor de foc, expresia cea mai grava a acestor forme de violenta, a avut in numeroase randuri drept consecinta vatamarea corporala sau chiar moartea unor persoane care nici macar nu erau vizate de respectivele actiuni.

---

¹ <http://www.bihoreanul.ro/articol/ziar/oradea/online/18076/259/ul.ro/>

<<http://www.bihoreanul.ro/>>

<http://www.crisana.ro/stiri/eveniment-14/la-scoala-din-ineu-domneste-legea-lui-r-om-gargara-desegregarii-dezangreneaza-comunitatea-scolara--51832.html>

Consideram ca modul de interventie a Politiei sau Jandarmeriei in comunitatile de romi ramane inca o problema serioasa prin impactul si efectele negative pe care le au in comunitate.

Consideram ca astfel de practici bazate exclusiv pe prejudecati si stereotipuri la adresa comunitatii rome trebuie reevaluate, iar directivele europene trebuie aplicate in spiritul si litera acestora in toate statele Uniunii Europene, fara discriminare.

➤ **Cazul de expulzare a M.F.**

M.F. a fost expulzata de pe teritoriul italian, printr-un decret dat de Prefectura Provinciei Grosseto. In decretul de expulzare nu a fost inclus nici un detaliu privind orice fel de investigatie desfasurata de autoritatile italiene, care ar fi trebuit sa individualizeze situatia sociala si financiara a F.M. In document nu s-au mentionat motivele care au justificat decizia, nu au fost incluse o descriere *de facto* a cazului si nici macar dovezi obiective, care sa conduca la necesitatea masurii de expulzare.

Romani CRISS a sustinut-o pe F.M. in contestarea decretului de expulzare. Rudele F.M. au mentionat ca aceasta se afla in Italia acum, nemaivand restrictie.

➤ **Cazul de expulzare a V.S.**

O alta persoana din localitatea Roman, V.S., a primit decizia de expulzare, in acest caz eliberata de Prefectura Firenze. V.S. a fost contactata de autoritatile italiene, in Italia. In acea perioada, sotul ei se stinsese din viata, iar V.S. a trebuit sa se ocupe de formalitatile necesare aducerii sotului ei in Romania, pentru inmormantare. V.S. a petrecut aproximativ doua luni in Romania, dupa decesul sotului ei. Dupa aceea, s-a dus in Italia. In acel moment, a fost contactata din nou de autoritatile italiene, care i-au inmanat decizia de expulzare. Intreaga procedura s-a desfasurat in limba italiana, pe care V.S. nu o cunoaste prea bine, cu atat mai putin termenii tehnici juridici.

In mod similar cu cazul prezentat mai sus, in decizia de expulzare nu au fost incluse motivele care au condus la adoptarea ei, si nici vreo analiza individuala a situatiei ei din Italia.

La intoarcerea in Romania, V.S. a tradus decizia de expulzare intr-un birou specializat si, intelegandu-i continutul, s-a decis sa conteste documentul. Romani CRISS a sustinut-o pe V.S. in contestarea deciziei.

➤ **16 luni de inchisoare pentru o infractiune comisa in Franta, fara a fi parasit vreodata teritoriul Romaniei**

In anul 2006, un cetatean roman de etnie roma a fost condamnat de catre statul francez la 12 luni de inchisoare pentru o fapta comisa in Franta, cu toate ca acesta nu s-a aflat niciodata pe teritoriul francez, iar judecata si condamnarea sa au fost realizate in lipsa sa.

I.D. a executat 16 luni de inchisoare, cu patru mai mult decat prevedea mandatul de executare. Romani CRISS a sprijinit victima in a obtine hotararea judecatoreasca definitiva si irevocabila, pentru a o contesta.

➤ **Femeie roma incarcata 6 luni pentru o infractiune pe care nu a comis-o**

R.I., cetateana romana de etnie roma, mama a patru copii (dintre care doi cu dizabilitati psihice grave si necesitand o supraveghere continua din partea unui adult), a plecat cu familia sa in Italia, in 2001, pentru a obtine o slujba si a-si stabili resedinta in aceasta tara. In 2007, Prefectura Romei a eliberat un document pe baza caruia R.I. si-a prelungit sederea in Italia, cu toate formalitatile in regula.

In 2005, in orasul Buftea, o casa a fost jefuita, iar principalele suspecte au fost un grup de femei rome. R.I. a fost una dintre persoanele acuzate de (insa nu si informate de infractiune) talharie. A avut loc instrumentarea cazului, iar acesta a ajuns in fata instantei. In 2006, Judecatoria Buftea a condamnat-o pe R.I. la 3 ani de inchisoare, cu interzicerea anumitor drepturi si obligatia de a plati daune civile victimei. Curtea nu a tinut seama de nici o circumstanta atenuanta in cazul acuzatei. R.I. nu a fost audiata, nici in timpul instrumentarii cazului si nici la judecarea lui, considerandu-se ca se afla in Italia de mai multi ani. Acuzarea a considerat ca ea a incercat sa ocolneasca procedurile judiciare.

In 2007, R.I. s-a intors in Romania pentru a isi reinnoi pasaportul. In acel moment a fost arestata pentru executarea sentintei cu inchisoarea din 2006. In timpul celor sase luni petrecute in penitenciar, R.I. s-a plans de faptul ca nu a beneficiat de asistenta medicala timp de trei saptamani, in ciuda problemelor sale cardiace si respiratorii care necesita tratament medical special si regim; in plus, membrii din personalul inchisorii au lovit-o, iar directorul penitenciarului au insultat-o pe motive etnice.

In tot acest timp, R.I. a continuat sa declare ca nu a fost in tara la data comiterii jafului, ca isi poate demonstra declaratia cu probe de la Prefectura Romei si Politia de Frontiera romana, care atestau faptul ca R.I. a parasit Romania inainte de producerea jafului si ca nu s-a intors inaintea lui; si ca nu poate sta mult timp separata de copiii ei care necesita o atentie speciala.

In urma unei serii de apeluri, facute inclusiv cu asistenta Romani CRISS, hotararea Judecatoriei Buftea a fost respinsa iar Tribunalul Buftea a achitat-o pe R.I., intrucat aceasta nu a comis fapta. Raportul de expertiza prezentat la ultimul apel a indicat ca amprente identificate la locul faptei nu apartineau R.I., ci unei alte persoane.

Romani CRISS va sprijini victima pentru a cere despagubiri morale pentru ca a fost incarcerata timp de sase luni, desi nevinovata, din cauza unei probleme tehnice a reprezentantilor politiei (inlocuirea datelor personale ale R.I. cu cele ale autoarei furtului).

➤ **Cartierul Speranta, Piatra Neamt**

In data de 26 iulie 2009, fortele de Politie au intreprins o actiune in forta in cartierul Speranta, Piatra Neamt, lovind 6 persoane de etnie roma. Patru dintre acestea detin certificate medico-legale.

Desi actiunea viza o singura persoana din comunitate, in urma acestei actiuni peste 20 de persoane de etnie roma au fost afectate de gazele lacrimogene folosite de Politie in cursul actiunii. Marea majoritate a acestora au fost femei, copii si varstnici.

In cursul actiunii intreprinse, s-au inregistrat distrugerii ale locuintelor romilor (au fost sparte geamurile caselor), iar cei care au vrut sa iasa din locuinte au fost intampinati de catre fortele de ordine cu bastone, amenintandu-i.

Organizatia Romani CRISS a contractat un avocat pentru a reprezenta victimele acestei actiuni in instanta.

IV. Ingradirea accesului la dreptul la locuire

Una dintre cele mai complexe si dificil de abordat probleme cu care se confrunta un numar important de romi in Romania este dreptul la locuire. Implicand aspecte ce tin de evacuari fortate, rasism de mediu, lipsa documentelor de proprietate pana la lipsa oricaror utilitati publice – apa curenta, canalizare, iluminat stradal, servicii de salubritate – mergand pana la ingradirea, indirecta, a accesului catre scoala sau catre o unitate medicala, aceasta problema trebuie abordata atat din punct de vedere legal, cat si din punct de vedere social.

Autoritatile publice, in primul rand, dar si comunitatile locale, trebuie sa isi asume un rol bine definit in imbunatatirea exercitarii dreptului la locuire prin asigurarea unor standarde minimale sau a stoparii incalcarii acestui drept, precum si a imbunatatirii standardului de locuire pentru un numar important de romi.

Avand in vedere faptul ca standardul de viata este influentat intr-o masura covarsitoare de existenta unor conditii minimale de locuire, consideram ca incalcarea sau limitarea dreptului la locuire reprezinta o forma grava de incalcarea a drepturilor omului. In aceasta cauza, Organizatia Romani CRISS s-a implicat in mai multe cazuri privind incalcarea dreptului la locuire pentru romi, multe dintre acestea aflandu-se in diferite stadii de solutionare. Printre acestea se numara cazul Tarlugeni, jud. Brasov – zidul construit pentru a desparti comunitatea de romi de cea de romani; cazul Miercurea Ciuc – evacuarea fortata a romilor si mutarea acestora langa statia de epurarea a apelor reziduale – caz aflat in fata Curtii Europene a Drepturilor Omului

➤ **Caz Arbore**

Romani CRISS a inaintat o plangere catre Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii, impotriva tuturor persoanelor din comuna Arbore, judetul Suceava, care au semnat memoriul prin care au obstructionat procesul de reconstructie a caselor romilor din localitate, distruse in urma calamitatilor naturale din perioada 24-27 iulie 2008. De asemenea, plangerea inaintata de catre Romani CRISS este indreptata si impotriva Consiliului Local al comunei Arbore, care, in urma memoriului „grupului de initiativa”, nu a mai aplicat masura stramutarii si reconstructiei caselor romilor din zona inundabila a localitatii.

Localitatea Arbore are de reconstruit un numar de 23 de case, pentru care consiliul local trebuia sa emita o hotarare pentru alocarea terenului aferent din domeniul privat al comunei Arbore.

In urma evaluarilor efectuate in aceasta comuna, au fost intocmite 19 fise tehnice pentru locuintele ce apartin familiilor de romi. Pentru acestea a fost propusa masura de stramutare si reconstructie din cauza amplasamentului in zona inundabila. S-a hotarat alocarea unei sume din fondul de interventie prevazut in bugetul de stat pentru a inlatura efectele calamitatilor naturale. Cu toate acestea, un grup de cetateni ai comunei a transmis un memoriu prin care s-a solicitat ca aceasta hotarare sa nu fie adoptata “pentru arboreni de etnie roma”, deoarece aceste persoane nu doreau sa aiba vecini romi.

Ca urmare a aparitiei acestui memoriu, hotararea consiliului local nu a fost adoptata, iar persoanele care au fost afectate de inundatii se afla in aceeasi situatie in care se aflau dupa perioada 24 – 27 iulie 2008, locuind in casele distruse de inundatii.

➤ **Cazul Miercurea Ciuc**

In sedinta din data de 26 august 2004, Consiliul local al municipiului Miercurea Ciuc a decis evacuarea fortata a peste o suta de persoane de etnie roma din imobilul din str. Pictor Nagy Imre, nr. 27, Miercurea-Ciuc, prin hotararea nr. 32/2004. Consiliul local municipal, prin viceprimarul S. D., a aprobat desemnarea unei comisii in vederea achizitionarii de teren pentru construirea unor case de locuit pentru romi. Romii au fost mutati la marginea localitatii, pe strada Primaverii, langa statia de epurare a apelor uzate Miercurea-Ciuc, in conformitate cu hotararea 105 din 21 iulie 2004.

In strada pictor Nagy Imre, romii detineau contracte de inchiriere pentru locuinte sociale, in vreme ce in noua locatie din strada Primaverii, locuintele au caracter de necesitate si au fost incheiate contracte de cazare.

In str. Pictor Nagy Imre nr. 27, imobilul existent a fost demolat astfel incat terenul este viran. Aceasta locatie este in zona centrala a localitatii fiind extrem de aproape chiar si de Primaria localitatii Mirecurea Ciuc (maxim cateva sute de metri).

In ceea ce priveste noua locatie din str. Primaverii, aceasta este situata in imediata vecinatate a statiei de epurare a localitatii Miercurea-Ciuc, la mai putin de 10 metri, pe un teren situat gard in gard cu statia de epurare. Terenul este delimitat de un gard de plasa metalica si are aproximativ 700 - 800 m.p. O parte dintre romii evacuati au ales sa plece, conditiile din str. Primaverii fiind greu suportabile. Cei ramasi nu au avut nici un fel de posibilitati de a pleca. Comunitatea de romi din Str. Primaverii are o situatie materiala foarte dificila, multi fiind beneficiari de ajutor social. In plus se ocupa cu adunarea diferitor materiale uzate (in principal recipienti de plastic) in vederea comercializarii acestora catre centrele de reciclare. In 2005, in str. Primaverii se aflau aproximativ 12 familii de romi, insumand circa 60-70 de persoane. Pe gardurile statiei de epurare, inclusiv pe gardul comun cu terenul pe care locuim, sunt afisate placute care avertizeaza cu privire la pericolul de toxicitate.

Romii locuiesc pe un teren unde sunt amplasate opt baraci metalice (puse la dispozitie de Primarie) si alte sapte case construite din scanduri de catre romi. Locuintele sunt racordate la sistemul de electricitate si apa curenta de la statia de epurare. Incalzirea se face in baracile puse la dispozitie de Primarie cu sobe care functioneaza cu combustibil solid. Terenul este denivelat astfel incat, in urma ploilor, apa acumulata blocheaza accesul in una dintre locuintele de lemn.

O parte dintre romii din str. Primaverii au depus o plangere catre CNCD – Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii cu privire la acest caz. Ulterior s-a depus plangere penala impotriva viceprimarului S. D. la Parchetul de pe langa Judecatoria Miercurea-Ciuc, cu sprijinul Romani CRISS.

In perioada 20-21 iulie 2005, Romani CRISS in parteneriat cu CNCD – Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii au documentat cazul la fata locului. Romani CRISS a efectuat mai multe vizite de documentare.

In prezent, dupa epuizarea cailor de atac interne, cazul Miercurea Ciuc se afla in fata Curtii Europene a Drepturilor Omului.

V. Discriminare in domeniul sanatatii. Ingradirea accesului romilor la serviciile de sanatate publica

Dreptul la sanatate este strans legat de dreptul la viata, asa cum acest drept este recunoscut in toate documentele internationale privind protectia drepturilor omului.

Fie ca vorbim despre refuzul de acordare a tratamentelor medicale de specialitate, de neglijenta cadrelor medicale manifestata fata de persoanele de etnie roma, segregarea pe criterii entice manifestata in spitale sau de completarea necorespunzatoare a unor documente cu mentionarea abuziva a apartenentei entice, toate aceste cazuri au un impact negative asupra starii de sanatate a persoanelor de etnie roma, dar si asupra stimei de sine, prin incalcarea deopotriva a accesului la serviciile de sanatate si a dreptului la demnitate personala.

➤ Certificate de nou-nascuti care mentioneaza abuziv etnia mamei

Un spital din judetul Cluj a eliberat un certificat de nastere pentru un nou-nascut. La rubrica „Nationalitatea mamei”, reprezentantii spitalului au completat „Tiganca”. Mama a mentionat ca nu a fost intrebata cu privire la nationalitatea sa.

Romani CRISS a inaintat o plangere catre Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii.

Doua alte cazuri similare au mai fost identificate, privind acelasi spital. Mamele a doi copii nu au fost intrebate de nationalitatea lor, inasa reprezentantii spitalului au completat la rubrica „Nationalitatea mamei” termenul „Roma”.

Un alt caz a fost identificat de monitorul local de drepturile omului, din judetul Gorj. R.L. s-a dus in localitatea Tecuci, judetul Galati, pentru a obtine un certificat de nou-nascut. R.L. avea nevoie de acest document deoarece fiica ei in varsta de 10 ani nu avea certificat de nastere. Pentru ca Primaria sa poata elibera un certificat de nastere este necesar certificatul de nou-nascut, eliberat de spitalul unde a fost nascuta persoana. In mod similar cu reprezentantii spitalului din Huedin, functionarii publici ai spitalului din Tecuci nu au intreat-o pe R.L. cu privire la nationalitatea sa, inasa o asistenta a completat la rubrica „Nationalitate” termenul „Roma”.

Romani CRISS va depune plangere catre Consiliul National de Combatere a Discriminarii.

➤ **Copil rom disparut dintr-un spital din Timisoara**

In Octombrie 2009, o fetita in varsta de doua luni a disparut din spitalul „Louis Turcanu” din Timisoara. Nou-nascuta se afla sub tratament in acest spital, iar bunica sa ii facea vizite regulate. Parintii copilului au migrat in Franta, inasa nu si-au abandonat copilul – ea se afla in grija bunicii. Politia cerceteaza inca acest caz, iar nou-nascuta nu a fost gasita pana in prezent.

Romani CRISS a fost contactat de un jurnalist care a prezentat acest caz. El a mentionat ca i-a contactat pe reprezentantii spitalului si ca i s-a spus ca „nu ar trebui sa-i pese atat pentru ca este un copil tigan”.

Organizatia Romani CRISS a contractat un avocat pentru a actiona Spitalul in judecata pentru neglijenta in serviciu.

➤ **Medic de familie din localitatea Vartop**

Monitorul local de drepturile omului a identificat un caz de acces inegal la serviciile de sanatate publica pentru romi. Medicul de familie din localitatea Vartop refuza sa trateze romi sau ii trateaza superficial. D.E., o femeie de etnie roma, a mentionat ca a fost spitalizata pentru un timp in satul Leamna. A fost externata din spital timp de o saptamana, iar doctorii i-au spus ca trebuie sa ia medicamente si ca medicul de familie ar trebui sa vegheze asupra sanatatii ei. Medicul de familie, W.L., a refuzat sa o trateze pe D.E., sustinand faptul ca aceasta ar fi fugit din spital. Desi femeia a dovedit ca a fost externata de doctorii care au tratat-o, doctorita a refuzat in continuare sa se ocupe de ea.

Un copil rom ar fi trebuit sa primeasca o anumita doza dintr-un medicament, recomandat pe baza unei rețete de doctorii care l-au tratat in Craiova. Medicul de familie, W.L., i-a facut injectii cu o doza mai mica decat cea recomandata. Copilul s-a simtit rau si a trebuit sa fie internat din nou. Doctorii au mentionat ca i s-a administrat o doza mai mica de catre medicul de familie, acesta fiind motivul pentru care se simtea rau.

Cabinetul medical al W.L. se afla in satul Vartop, unde locuieste o comunitate numeroasa de romi. Mai multe persoane au confirmat ca doctorita W.L. nu face nicioadata vizite acasa la persoanele bolnave din comunitatile de romi, persoane care au nevoie de ingrijire medicala. In plus, multe persoane sustin

ca doctorita W.L. nu isi respecta programul. Romii mentioneaza ca doctorita W.L. este agresiva atunci cand le vorbeste.

Cu alta ocazie, doctorita W.L. a refuzat sa-l consulte pe un copil rom, adus de mama sa intr-o stare rea, sustinand ca acel copil nu ar fi indeajuns de bolnav pentru a fi consultat. O alta mama si-a adus fiica la doctorita W.L., care a spus ca este ocupata si ca mama sa-si aduca fiica a doua zi, indiferent cat de rau se simte.

Un copil sangera in zona buricului, iar mama sa a chemat-o pe doctorita de familie, pentru a cere o consultatie la domiciliu. Doctorita a spus ca nu este singura persoana din comunitatea respectiva si ca ar fi trebuit sa sune la ambulanta sau sa vina la cabinetul medical. Dupa ce a refuzat sa trateze o fata, care avea febra si greturi, fata a fost internata in spital si s-a aflat in coma timp de o saptamana. Doctorita W.L. a spus: „Este bine; asa sunteti voi, tigani! Daca au un pic de febra ii aduceti aici!”

Aceeasi doctorita a refuzat sa trateze o fata de etnie roma, sustinand ca asistenta nu era la serviciu si ca ii tremurau mainile. Cand a fost intrebata de alternative la ingrijirea medicala, a raspuns ca nu ii pasa.

Doctorita a refuzat sa trateze un alt copil, care avea o iritatie si tusea, spunand ca „arata ca un copil al strazii”.

VI. Atingerea demnitatii umane a romilor. Cazuri de extremism

➤ Extremism pe un stadion din Romania

Romani CRISS a inaintat un denunt penal catre Parchet pentru incalcarea, de catre galeria echipei de fotbal Dinamo, a dispozitiilor Ordonantei de Urgenta a Guvernului nr. 31/2002, privind interzicerea organizatiilor si simbolurilor cu caracter fascist, rasist si xenofob, in cazul evenimentelor cu caracter rasist si fascist din timpul meciului de fotbal dintre echipele Dinamo si Rapid, jucat in data de 15 aprilie 2009.

Cu ocazia meciului, suporterii dinamovisti au manifestat un comportament cu caracter fascist si rasist, scandand lozinci si afisand mesaje prin care s-a promovat un comportament care vizeaza atingerea demnitatii umane si crearea unei atmosfere degradante, umilitoare si ofensatoare, indreptata impotriva minoritatii romilor.

Dintre mesajele suporterilor mentionam: „*Din nou pe stadion miroase a esenta de rom*”; „*Tiganu' tot tigan*”; „*Nu toti tigani sunt rapidisti, dar toti rapidistii sunt tigani*”; „*Cat e scorul, ciorilor? Noapte buna, ciorilor!*”; „*Dar suntem romani, asta e esenta care face diferenta*”; „*Zburati acasa*”; „*Antonescu de traia, pe tigani ii omora*”.

Multe organizatii, inclusiv Romani CRISS, care fac parte din Reteaua Europeana contra Rasismului, au semnat o scrisoare de protest impotriva protocolului mentionat.

➤ Cazul anunturigratuite.com. „Exclus rom”

Acest caz a fost documentat si identificat in perioada raportata. Pe data de 8 decembrie 2008, site-ul www.anunturigratuite.com a postat un anunt pentru o slujba disponibila: „*Caut tinichigiu pentru o lucrare sumara la acoperis si repararea jgheburilor pe o lungime de 3 m. Exclus rom.*”

Anuntul a fost in mod evident discriminatoriu. Drept urmare, Romani CRISS a formulat o plangere catre Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii, pentru ingradirea accesului liber al romilor la angajare, pe temeiuri etnice. Plangerea a fost formulata atat impotriva autorilor anunturilor de angajare, cat si impotriva site-ului care a gazduit aceste anunturi.

VII. Acces in locuri publice

Problema discriminarii romilor in domeniul accesului in locurile publice reprezinta o consecinta grava a prejudecatilor si stereotipurilor existente in societate, oglindite in comportamentul advers al patronilor de cluburi si al personalului angajat.

Desi pentru acest tip de discriminare exista prevazute in mod expres sanctiuni contraventionale, situatii de acest fel sunt des intalnite in practica.

Din pacate, astfel de cazuri fie nu au fost sanctionate, fie au fost sanctionate in general cu avertisment, fapt ce nu a avut un caracter descurajant, in sensul prevederilor directivelor europene in domeniu. Consideram ca acesta este motivul principal pentru care numarul acestui tip de cazuri nu tinde sa se diminueze, ci chiar sa creasca.

A fost desfasurata o actiune de testare a accesului romilor din Craiova in locuri publice. Drept rezultat, grupurile de tineri romi nu a fost lasate sa intre in 5 baruri / cluburi din Craiova, datorita faptului ca au fost perceputi ca romi. Actiunea s-a desfasurat in 6 locuri, iar grupurile de romi au fost lasate sa intre intr-un singur club, care era gol la acel moment.

Pentru ca au incercat sa afle motivul pentru care nu au putut sa intre intr-unul din cluburi, proprietarul a chemat echipa de interventie speciala.